

Pohjois-Pohjanmaan liiton tavoitteet hallitusohjelmaan

POHJOIS-
POHJANMAA
COUNCIL OF OULU REGION

Pohjoisia ratkaisuja huoltovarmuuteen, maatalouteen ja ilmastoon

Tavoitteet

Varmistetaan maataloussektorin kannattavuus, kilpailukyky ja kokonaiskestävyys pellolta pöytään samalla varmistaen ruokaomavaraisuus, huoltovarmuus ja ruokaturva.

- Maatalouden toimintaympäristön tukirakenteiden on tuettava aktiivista ja kestävä tuotantoa – pellot viljelyyn.
- Hajautetun bioenergiatuotannon (sähkö, lämpö ja biopolttoaineet), ravinteiden talteenotto ja kiertotalousratkaisujen edistäminen ja esteiden purku.
- Vahva ja proaktiivinen EU-politiikkaan vaikuttaminen ja ymmärryksen lisääminen alueelle erityisissä maa- ja metsätalouteen liittyvissä kysymyksissä, ja niiden merkityksestä ja suhteesta voimassa oleviin ilmastotavoitteisiin.
- Varmistetaan elintarvikesektorin riittävä koulutus, tutkimus- ja innovaatiotoiminta alueella sekä pienyrityjyyden toimintamahdollisuudet

Perustelut

Ruokaomavaraisuuden, huoltovarmuuden ja ruokaturvan merkitys on korostunut kriisien myötä. Suomen maatalouden toimintaedellytykset, kannattavuus, kilpailukyky ja tuotantorakenteisiin liittyvät kysymykset tulee huomioida entistä vahvemmin tulevalla hallituskaudella. Pohjois-Pohjanmaa on valtakunnallisesti merkittävä maatalousmaakunta. Päätuotantosuintia alueella ovat naudanlihan- ja maidontuotanto sekä luomutuotanto. Kasvinviljelystä perunan viljely on maakunnalle ominainen. Siemenperunan ainoa High grade -alue sijaitsee Tyrnävällä ja Limingassa. Alueita on Euroopan Unionissa viisi.

Ruoka- ja energiaturvaa on tarkasteltava suhteessa voimassa oleviin ilmastotavoitteisiin. Maatalous tuottaa kasvihiuonekaasupäästöjä, mutta myös sitoo ilmakehän hiiltä tuottaessaan valtaosan ihmisten ravinnosta. Maataloudella on ilmastonmuutoksen hillinnässä jo nyt olennainen rooli, ja tulevaisuuden kiertotalous- ja viljelyratkaisuilla maatalous kehittyy hiilinieluna yhä tärkeämmäksi. Maatalouden sivuvirtojen hyödyntäminen, kuten biokaasun tuotanto ja sivujakeena syntyvät ravinteet, vähentävät kasvihiuonekaasupäästöjä ja luovat kannattavuutta ja riippumattomuutta ulkopuolisesta energiasta ja ravinteista.

Pohjois-Pohjanmaa avain Suomen energiamurroksessa

Tavoitteet

Hallitusohjelmassa on tunnistettava alueen merkitys uusiutuvalle ja kestävässä energiatuotannossa ja turvattava energian ja raaka-aineiden saatavuus alueella. Pohjoisia investointeja vihreän vedyn ja biokaasun tuotantolaitoksiin, sähkön varastointiin sekä sähkön tuotannon tasaamiseen on nopeutettava merkittävästi tukitoimilla. Pohjoiseen on syntymässä tuuli-voimaklusterin osaamiskeskittymä palvelemaan kansallisia tarpeita. Sektorin TKI-toimintaa tulee tehostaa alueella. Sujuvoitetaan Vihreää siirtymää tukevien hankkeiden (mm. tuuli-voima) lupamenettelyjä. Vetytalouteen ja älykkäisiin sähköverkkoihin sekä akkuteknologioihin panostetaan ja luodaan ja kehitetään niille tarvittavia edellytyksiä. Tämä edellyttää hallituksen erillisen TKI-rahoituksen kohdennettua panostusta. On tärkeää rakentaa sähköintensiivistä teollisuutta Pohjois-Pohjanmaalle, lähelle tuuli- ja vesivoiman tuotantoa.

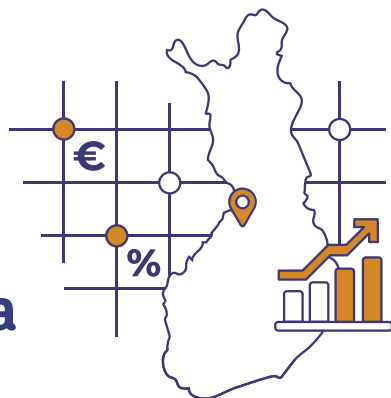
Perustelut

Tuuli-voima-ala ja tuuli-voimateknologia ovat kehittyneet voimakkaasti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Euroopan unionin Vihreän siirtymän ohjelma ja Suomen hiilineutraaliustavoite tuovat merkittäviä investointeja vähähiiliseen energiantuotantoon niin Pohjois-Pohjanmaalla, Suomessa kuin kaikkialla muuallakin EU:n alueella. Tavoite Venäjän energiatuotannon korvaamiseksi vähähiilisellä kotimaisella energialla kiihdyttää energiasiirtymää entisestään. Luopuminen fossiilista energiaratkaisusta on haaste erityisesti metalliteollisuudelle, johon Pohjois-Suomi ja Pohjois-Ruotsi voivat vastata yhdessä.

Tuuli-voimasta on tulossa keskeinen osa sähkön tuotantoa ja laajemmin suomalaista energiainfrastruktuuria. Tuuli-voimaa tulee tarkastella myös energian toimitus- ja huoltovarmuuden näkökulmista.

Suomen on turvattava energiaomavaraisuutta päästöttömällä ja alueellisella sähköntuotannolla. Pohjois-Pohjanmaa on tuuli-voimamaakunta ja mahdollisuudet maa- ja merituuli-voiman lisäämiseksi ovat mittavat. Paikallinen tuuli-voimatuotanto mahdollistaa energiantensiivisen teollisuuden sijoittumisen alueelle.

Osaaminen ja innovaatiopolitiikka

Tavoitteet

Innovaatiopolitiikan vahvistaminen kansallisin keinoin: Sitoudutaan TK-menojen nostamiseen 4%:iin/BKT vuoteen 2030 mennessä toimeenpanemalla säädettävää T&K-rahoituslakia.

Lain lähtökohta on, että yksityisen sektorin T&K-investoinnit kehittyvät siten, että yksityisten ja julkisten T&K-panostusten taso nousee yhteensä 4 %:iin BKT:sta vuoteen 2030 mennessä.

Perustelut

Suomen tavoitteena on nostaa TKI-menot 4 %:iin/BKT vuoteen 2030 mennessä. Parlamentaarissa TKI-työryhmässä kaikki eduskuntaryhmät sitoutuivat tavoitteeseen. Tavoitteen toimeenpano vaatii yli hallituskausien jatkuvaa sitoutumista.

Suomen kestävä kasvu ja sen mahdollistama hyvinvointi edellyttävät tuottavuuden parantamista ja osaajien määrän merkittävää lisäämistä. On arvioitu, että noin 2/3 tuottavuudesta syntyy innovaatioiden ansiosta ja noin kolmannes inhimillisten voimavarojen kasvusta.

Tavoitteet

Mahdollistetaan riittävällä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoituksella maailmanluokan innovaatiot ja varmistetaan pitkäjänteinen tutkimus- ja opetustyö Pohjois-Pohjanmaalla. Valtio osoittaa lisäksi erillisen rahoituksen eurooppalaisten verkostoyliopistojen toimintaan.

Valtio osallistuu aloitteisiin, joilla tuetaan pohjoisen korkeakoulujen kansainvälistä ja kansallista vetovoimaa, saavutettavuutta ja kykyä toteuttaa tutkimusta ja opetusta relevantilla tavalla myös tulevaisuudessa.

Tuetaan Oulun yliopiston, OAMK:n ja Centrian mahdollisuutta olla merkittäviä osaamisperustaisen ulkomaisen työvoiman väyliä Pohjois-Pohjanmaalle ja ulkomaalaisen työvoiman mahdollisuutta työllistyä ja hakea työtä Suomesta.

Perustelut

Korkeakoulut ekosysteemeineen toimivat alueidensa innovaatiomootoreina, tuottaen uutta tietoa ja koulutettua työvoimaa. Kilpailukyiset tutkimusryhmät ja -ympäristöt lisäävät taloudellisen toimeliaisuuden ja kasvun edellytyksiä yritys yhteistyön ja infran yhteiskäytön hyötyjen avulla. Ulkomaalaistaustaisen väestön osuus Suomessa on pieni. Maahanmuutto on välttämätöntä Suomen taloudelliselle huoltosuhteelle sekä yritysten ja julkisen sektorin osaajapulan helpottamiseksi. Myös Pohjois-Pohjanmaalla yhä useampi yrityksistä kokee osaajapulan kasvun esteenä. Suomen tavoite on kasvattaa ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä kolminkertaiseksi nykyiseen verrattuna vuoteen 2030 mennessä. Pohjois-Pohjanmaa houkuttelee ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita, mutta useita toimia on tehtävä, jotta he työllistyvät ja jäävät alueelle.

Tavoitteet

Vahvistetaan Oulua tietoliikenneteknologian ja 5G/6G-kehityksen pohjoisena innovaatiopääkaupunkina, jolla on merkitystä koko maailman teknologiakehitykselle. Tuetaan Oulun yliopiston, OAMK:n, Centrian ja toisen asteen toimia korkean teknologian yritysten osaamisen ja tutkimustoiminnan kehittämisessä ja tulevaisuuden teknologian standardoimisessa. Nokian investointi Ouluun on viesti panostuksista alueen osaamiseen, jolla on iso merkitys myös valtakunnallisesti.

Perustelut

Nokia rakentaa uudet tuotekehitys- ja tuotantotilat Linnanmaalle, mikä tarkoittaa erittäin vahvaa uskoa Ouluun yrityksen sijaintipaikkana. Nokia on Oulun suurin yksityinen työnantaja ja merkittävä osa sen henkilöstöstä on palkattu ulkomailta. Nokian muutto Linnanmaalle vuoden 2025 aikana tekee Linnanmaasta ainutlaatuisen langattoman tietoliikenteen osaamiskeskittymän. Tällä on merkitystä tulevaisuudessa myös teollisuuden tuotekehitys- ja tuotantoketjujen sijoittumisessa takaisin Eurooppaan.

Pohjoinen saavutettavuus ja portti länteen

Tavoitteet

Sitoutuminen kansainväliseen liikennepolitiikkaan osoitetaan toteuttamalla TEN-T-ydinverkon pohjoisia liikennehankkeita Verkkojen Eurooppa -rahoitusvälinettä hyödyntäen. TEN-T-ydinverkon toteutukseen osoitetaan kehys valtion väyläverkon investointiohjelmassa.

Maayhteysien kehittäminen länteen ja kytkeytyminen Ruotsin ja Norjan tie- ja raideverkkoon. Päärataa kehitetään kokonaisuudessaan, pohjoisessa rakennetaan puuttuva kaksoisraideosuus Liminka-Oulu. Raideyhteyden kehittäminen pohjoiseen huomioiden komission esitys eurooppalaiseen raideleveyteen siirtymisestä.

Pohjoisten pääväylien kehittäminen tavoitteellisesti: lin ohituksen toteutus valtatiellä 4. Valtatien 4 ja valtatie 8 risteysalueen toteutus ja osuudet Haurukylä-Haaransilta (vt4) sekä Limingan kohta (vt8).

Elinkeinoelämän investointeja ja toimintaedellytyksiä tukevat parantamishankkeet (NordFuel Haapavesi, vt8 ohituskaistat ja yhteydet satamiin).

Tienpidon rahoitustason korottamista vaaditaan huomioiden alkutuotannon, huoltovarmuuden ja teollisuuden tarpeet myös alemman asteen tieverkolla.

Valtio kehittää vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkkoa painopisteensä raskaan liikenteen tarpeet sekä alueellinen tuotanto.

Oulun kehittäminen pohjoisen liikenteen ja logistiikan solmukohtana. Lähijunaliikenteen käynnistäminen ja valtion osallistuminen asemakeskuksen investointikokonaisuuteen.

Oulun lentoasemaa kehitetään Skandinavian alueellisen lentoliikenteen solmukohtana. Alueellisen lentoasemaverkoston kehittämistä tehdään tulevaisuuden lentoliikenteeseen valmistautuen ja huomioiden puolustusvoimien erilaiset tulevaisuuden tarpeet.

Hallitus huomioi talvimerenkulun tarpeet ja satamien merkityksen kilpailukyvyssä. Oulun satamaa kehitetään TEN-T-ydinverkon satamaksi.

Perustelut

TEN-T-ydinverkkoon kuuluvat päärata, valtatie 4 ja yhteydet satamiin ja edelleen satamien ja lentoaseman kautta ovat kansallisen huoltovarmuuden, puolustuksen ja pohjoisen kilpailukyvyyn perusta. Pohjoisen kytkeytyminen tiiviimmin maayhteysien Perämerenkaaren kautta eurooppalaiseen TEN-T-liikenneverkkoon ja Pohjois-Norjan liikenneverkkoon vähentää riippuvuutta Itämerestä ja luo edellytyksiä kestävä kasvun mukaisille investoinneille. Muuttunut geopoliittinen tilanne edellyttää tarkastelemaan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja investointiohjelman perusteita vientikuljetusten, huoltovarmuuden, sotilaallisen liikkuvuuden, alueiden välisen saavutettavuuden ja suurhankkeiden investointien näkökulmasta.

Pohjoisen elinkeinorakenne käyttää koko väyläverkkoa monipuolisesti. Toimintaedellytysten turvaaminen ja investointien mahdollistaminen teollisuudessa, maataloudessa, matkailussa ja energiasektorilla edellyttää lisäpanostusta valtion väyläomaisuuden ylläpitoon.

Oulun kaupunkiseudulla on johtava rooli pohjoisen kasvussa ja kansainvälisissä yhteyksissä. Valtio tukee kilpailukyvyyn ja kestävä liikunnan edellytyksiä niin kevyessä liikenteessä, joukkoliikenteessä, kumipyörillä, raiteilla kuin ilmassa osallistamalla aktiiviseen kehittämiseen liikenteen investointien ja MAL-sopimusmenettelyn kehittämisen myötä.

Tavoitteet

Digitaalinen saavutettavuus ja digitaalisten palveluiden saavutettavuus. Oulun alueella on valtakunnallisesti merkittävää digitaalisen saavutettavuuden osaamista. Pohjois-Pohjanmaa on harvaan asuttua aluetta. Tarvitsemme sekä langattomia että kiinteitä tietoliikenneyhteyksiä. Erilaiset tukiratkaisut ovat tarpeen myös rakennetulla alueella kuin haja-asutusalueella.

Laajakaista- ja digipalvelurahoituksen turvaaminen maakunnassa tulevilla hallituskaudella.

Perustelut

Yhteiskuntia ravistelee talouden digitaalinen murros. Digitaalinen saavutettavuus on merkittävä kilpailukykytekijä kestävä liikuvuuden mahdollistamisessa. Terveystieteiden kasvavia menoja pyritään hillitsemään valtakunnallisissa digitaalisilla ratkaisulla. Ouluun rakennetaan uusi yliopistollinen tulevaisuuden sairaala. Se mahdollistaa hyvinvointitekniikan kehittämisen, kuten OYSTER-tekniikan rakentamisen, alueella.

Kulttuurin pohjoisia merkityksiä vahvistetaan

Tavoitteet

Oulun Kulttuuripääkaupunkivuoden 2026 ohjelmassa sekä Pohjois-Pohjanmaan liiton Kulttuurin kehittämissuunnitelmassa tunnustettuja Pohjois-Pohjanmaan kulttuurin ja kulttuuriympäristöjen erityispiirteitä ja niiden stimuloimaa kulttuurin omaehtoista tuotantoa tuetaan merkittävästi. Kulttuuripääkaupunkivuosi toimii vipuvartena luovien alojen ja luovan teollisuuden kehittämisessä Pohjois-Pohjanmaalla. Tämä lisää Pohjois-Pohjanmaan vetovoimaisuutta ja asukkaiden hyvinvointia.

Kulttuurialan tavoitteena on nostaa kulttuurin osuus valtion budjetissa yhteen prosenttiin. Resurssien jaossa sekä rahoituskanavia ja -välineitä kehitettäessä tulee huomioida pohjoisten alueiden ja harvaanasutun maaseudun erityistarpeet kulttuurin saatavuuden ja saavutettavuuden turvaamiseksi sekä kulttuurin laaja-alaisten hyvinvointivaikutusten vahvistamiseksi.

Perustelut

Oulun kulttuuripääkaupunkivuosi 2026 toteutetaan seuraavan hallituksen kaudella. Kerran kymmenessä vuodessa Suomessa järjestettävä kulttuuripääkaupunkivuosi ei saa olla kertaluontoinen sikermä tilaisuuksia, vaan se tulee hyödyntää mahdollisuutena aloittaa kulttuurin ilmastonmuutos koko Pohjois-Pohjanmaalla. Koronan sulkutoimet ja rajoitukset osuivat erityisen vahvasti kulttuurialaan. Kulttuurin tarjonta ja kysyntä laskivat. Pohjois-Suomeen ohjautuu erittäin pieni osuus valtakunnallisista kulttuurin määrärahoista, harkinnanvaraisista tuista ja valtionosuuksista. Kulttuuripääkaupunkivuosi on mahdollisuus ilmentää Pohjois-Suomen kulttuurin erityispiirteitä ja lisätä ja vakiinnuttaa kulttuurisia käytänteitä.

Pohjoisilla harvaanasutuilla alueilla on erityishaasteena turvata asukkaidensa yhdenvertaisuus laadukkaiden kulttuuripalveluiden saatavuudessa ja harrastusmahdollisuuksissa. Uudet tehtävät hyvinvoinnin edistämiseksi tuovat lisäpainetta kunnille. Resurssien vähyyks kertyy myös alueen osuudessa kulttuurin ja taiteen valtakunnallisissa avustuksissa ja määrärahoissa.

EU:n alue- ja rakennepolitiikka

Tavoitteet

EU:n koheesiopolitiikka on keskeinen rahoitusväline kestävän kasvun, työllisyyden ja osaamisen edistämiseksi sekä alueiden välisten kehittyneisyyserojen kaventamiseksi. Olemassa olevilla rahoitusvälineillä ja monitasohallinnolla vastataan ajankohtaisiin haasteisiin.

Itä- ja Pohjois-Suomen harva asutus ja pysyvät erityishaasteet huomioidaan ja alueen tukien pysyvyys varmistetaan. Suomen perusrahoituksen ja pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityistuen taso turvataan.

Perustelut

Pohjois- ja Itä-Suomella on muusta Suomesta poikkeava Suomen EU-liittymissopimukseen kirjattu erityisasema. Olennaista Suomen kannalta on koheesiopolitiikan perusrahoituksen ja pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityistuen turvaaminen Itä- ja Pohjois-Suomen erityishaasteet (harva asutus, pitkät etäisyydet ja kylmä ilmasto) huomioiden.

Seuraavan hallituskauden aikana tullaan valmistelemaan v. 2028 alkavaa EU-budjettia, ml. koheesiopolitiikka. Uusi EU-komissio aloittaa syksyllä 2024 ja tulee valmistelemaan 2028 alkavan rahoituskauden. V. 2028 alkavan rahoituskehyskauden EU-lainsäädäntöehdotuksia odotetaan annettavaksi vuonna 2025.

Kansallisessa varojenjaossa on noudatettava EU:n rahoitusmekanismin allokatiokriteereitä. Lisäksi tulee pitää kiinni EU-komission hyväksymästä NUTS 2 -tasosta.

Maakuntien liitot vahvoja aluekehittäjiä

Tavoitteet

Maakuntien liitoilla on vahva rooli alueidensa kehittäjänä ja kuntien edunvalvojana. Suomen aluehallinnon rakenne on tasapainoinen ja työnjako selkeä.

Kehittämisasiain rahoituksen kansallinen taso tulee säilyttää riittävällä tasolla ja sopimuksellista yhteistyötä vahvistaa.

Perustelut

Valtijohtoiset hyvinvointialueet ja ELY-keskukset tarvitsevat rinnalleen aidosti aluelähtöisyyttä ja kuntakenttää edustavan toimijan. Vahvat maakuntien liitot turvaavat alueiden elinvoimaisuutta ja hyvinvointia. Maakuntien liittojen rooli ja tehtävät tulee aluekehittämisen, alueiden käytön (maakuntakaavoitus ja liikenne), strategisen suunnittelun sekä kehittämisrahoituksen osalta turvata lainsäädännöllisin linjauksin, mukaan lukien tuleva alueidenkäyttölaki.

Pohjois-Pohjanmaan liitto | Council of Oulu Region

Poratie 5 A, 90140 Oulu, Finland | +358 40 685 4000 | www.pohjois-pohjanmaa.fi